

vicah 1862 l. 27—34, kjer mu naposled še na njegovo trmasto oporekanje ali na njegov zapominj v Tov. kratko pa krepko pové: „Jezikoslovstvo dan danes ni več slepo uganjanje, ampak vednost, in nova slovenščina stoji na podlagi stare itd.“

L. 1866 str. 100 omenja „Učit. Tovarš“ smrti in pogreba obeh Jožefov Poklukarjev (Danic. str. 61. 68), korarja in fajmoštra, ki sta oba bila velika prijatelja slovenskemu šolstvu. Na grob obeh stavi „Tovarš“ njima v spomin, drugim pa v posnemo lastnoročni spis, ki so mu ga ranjki g. korar že pred nekaj časom v natis poslali (nasprot vošilcu: Sit ei terra levis):

Kratke vošila za mertve.

Slava (hvala in slava — večna slava) njegovemu spominu!
 Slava in hvaležnost njegovim visokim zaslugam!
 Njegov spomin bodi blagoslovljen!
 Bog mu poverni po obilnosti njegovega zasluženja!
 Bog dodeli njegovemu duhu večno luč!
 Bog daj njegovi duši večni pokoj!
 Bog mu daj večni raj! — Na veke naj slovi njegovo imé!
 Naš odmén je: ločiti se; naš up: zopet viditi se.
 Kader se tukaj doli zamračí, se tamkej gori zasvitlí.
 Ko zemska tukej neha straža, se rajska tam odpre tolaža.

Razni otroci.

(Spisal Jos. Ciperle.)

(Dalje in konec.)

Hitro potekó prva leta edinčkovega življenja. Prehitro za njega, prehitro za njega sorodovino pride ono leto, v kojem se ima začeti učiti. Zberó se navadno sorodniki, predseduje jim navadno kaka stara mati ter posvetovati se začnó o prevažnem vprašanji: Kaj ž njim? Ali mu bodemo plačevali domačega učitelja? Ali ga bodemo pošiljali v navadno ljudsko šolo?

Po dolgotrajni debati sklene se, da se ima poslati v ljudsko šolo. Čudno! A pomislimo le, da domač učitelj stane mnogo denarja, in naj bodo ljudje sicer še tako radodarni, za pouk ne izdajajo kaj radi nepotrebnega krajcarja. In pa saj se v navadni ljudski šoli otrok tudi kaj uči, če je priden, morda še več, kot domá. Ne navajam vseh prednosti šolskega pouka, tudi ne pojem hvale in slave sorodnikom, da so sklenili poslati edinčka v ljudsko šolo. Niso je vredni! Oni sami največ niso prepričani, da je pouk v ljudski šoli tudi dober, in le denarstveno vprašanje prisililo jih je do tega sklepa.

Ali vprašajo se dalje sorodniki: V katero šolo ga bodemo poslali? — Glejmo, da izvohamo, v katero se pošiljajo otroci bolj gospodskih ljudi! — In res, najdó jo. Edinček se vpiše va-njo. Potem nadlegujejo učitelja. Kvasijo mnogo o talentu, o dobroti, o pridnosti edinčkovi. Oménja se učitelju tudi, da se z lepo več opravi pri njem, kakor z ostrostjjo. Naprosi se tudi, da ga posadí mej bolj gospodske otroke, da se ne naleze kacih surovosti od otrok plebejcev. Najraje bi videli sevéda sorodniki, da bi sedel edinček v prvi klopi, da bi ga imel učitelj vedno pred očmi, in da bi ga v nobenem obziru ne zanemarjal i. t. d., i. t. d.

Edinček pride v šolo. Oj, oj, kako vse drugače je tukaj, kakor doma! Vse tiho je v šolski sobi; otroci sedé mirno ko jagujeta, in učitelj ima nekako resen obraz. Naj

raje popihal bi jo edinček kar na ravnost domov k svoji preljubeci materi in k svojim laskajočim sorodnikom. A ne upa si. Séde tedaj v klop ter skuša sedeti isto tako mirno, kakor vidi sedeti druge.

Ura odbije osem. — „Vstanite!“ veleva učitelj. — Oj, oj, to povelje ni mu všeč! Kdo si je upal pa tudi do zdaj, velevati mu kaj! Strašna pregreha učiteljeva je ta po njegovih mislih, ne bode mu je odpustil tako kmalu.

„Molimo!“ veleva dalje učitelj. Prekrižajo se vsi ter molijo. Tudi edinček moli; a z molitvijo ne kliče sv. Duha, da mu razsvetli um; ako si sploh kaj misli pri tej prvi šolski molitvi, je gotovo le to: „Oj, da bi bil kmalu zopet doma!“

Po molitvi začénja se pouk. Učitelj skuša se z vprašanji osvedočiti, koliko znanja prinesli so učenci v svojih glavicah z dóma v šolo, da bode vedel napredovati v šoli, kajti to je potrebno in pedagogično.

Tudi našega edinčka vpraša učitelj po nečem. Ali da-si je stvar čisto navadna, vsacemu znana, vendar edinček ne vé je imenovati. Kakó naj bi pa tudi vedel! Saj ni imel priložnosti doma seznaniti se z njo. Čemú naj bi ga tudi učili sorodniki tacih stvarí, katere imajo brigati le kmeta ali kacega rokodelca? Saj edinček bode gospod, in ne kmet, in ne rokodelca.

Edinček ne vé odgovora na vprašanje učiteljevo. — „No, povéj pa ti!“ s temi besedami obrne se učitelj na bosozozega učenčka v zadnji klopi. — In ta odgovori dobro, tako dobro, da ga resni učitelj pohvali prav prijazno. — „Nesramnež!“ misli si edinček. „Tega razterganca hvali, a za me se ne briga.“ Zjokal bi se najraje, ako bi se ne sramoval. Ozrè se po svojih součencih, da bi bral na njih obličjih, ali tudi oni mislijo tako. Toda njih obrazi ne povedó mu nič, némi so za njega čustva, za njega bolečine. Potožiti hoče svojo nadlogo sosedu, a ta odmakne se mu, kajti prepovedano je šepetati v šoli.

Učitelj vpraša zopet edinčka nekaj. Zdaj veljá rešiti svojo čast ter odgovoriti na vsak način nekaj. Ali kakov je ta odgovor! Kakor bi trenil, zahahljajo se mu vsi učenci, in čez dolgo, in še le na opomín učitelja, poléže se smeh.

Oj, kako ti je pri serci, edinček!

Zdaj mu je jasno vse. Smeh njegovih součencev prepričal ga je, kolik bedak je še, koliko mu še manjka, da doseže še le svojega bosozozega součenca v zadnji klopi. Ta je proti njemu v védi velikan. In lej, lej, kako spoštljivo molcé vsi, kadar odgovarja ta, celó učitelj ne popravlja ničesa na njegovih odgovorih. A on, edini sin imenitnega očeta je zasmehovan!

Ura bije deset, šola je minula. Hvala Bogu! misli si naš edinček. Radostni odhajejo njegovi součenci domov, da povedó starišem, česa so se učili danes v šoli, in le naš edinček stopa klavern proti domači hiši.

Kaj naj storí doma! Ali naj zatoži svojega učitelja starišem, ali naj molčí? — to je zanj prevažno vprašanje. Zatožiti učitelja, to ne gre. Znabiti mora tako biti v šoli. „Molčal bom!“ odloči se slednjič junaško.

In molčí res. Molčéč séde v kak kot, molčéč kósi in molčéč gre popoldne zopet v šolo.

A pri vsem tem: šola bila je velika dobrotá zanj. Izpoznal je, kolik bedak je bil, in da ga bodo v šoli le čislali in hvalili, ako se bode učil in kaj znal.

Ali bi ga bila osvedočila o tem kedaj ona mehkužna domača vzgoja? Gotovo ne! Rastel bi bil v letih, dopolnjeval se v ošabnosti, napuhu in predrznosti. Kakov človek postal bi bil iz njega!

Toda prepričani bodimo, da ga bode šola čisto predrugačila, pokazala mu pravo pot, kako ima živeti v človeški družbi, kako se likati in dopolnjevati v dobrem. Kajti že prvi dan izpoznal je v nji, da je neumen, in „izpoznanje samega sebe je prvi korak k dobremu“.

Šolska letina.

Letno poročilo c. kr. višje gimnazije Ljubljanske ima na čelu gosp. prof. J. Šubica prav zanimljiv spis „Ljubljansko barjé“ (prirodopisna črtica s 5 prilogami), katerega priporočamo tudi ljudskemu učiteljstvu*). Na tem učilišči poučevalo je 31 gg. profesorjev in suplentov. Dijakov je bilo koncem leta 750, mej temi 607 Slovencev, 131 Nemcev, 4 Italijani, 6 Hrvatov, 2 Čeha. Po veroizpovedanji bilo je 745 katolikov, 3 protestanti, 2 žida. Najmlajši dijak je bil 9 let, najstarši pa 22 let star. Spričevalo z odliko jih je dobilo 75, prvi red pa 483, 107 jih bode ponovljalo izpit, 55 jih ima dvojke, 23 pa trojke. Šolnine se je plačalo vkup 8579 gld., 128 dijakov je uživalo ustanove v vkupnem znesku 11.484 gld. 61 kr. Gimnazijski podporni zalog je imel 561 gld. 82 kr. dohodkov in ravno toliko troškov, premoženja pa 7825 gld. v obligacijah.

Letno poročilo c. kr. višje realke Ljubljanske ima na prvem mestu gosp. prof. dr. J. Binderja spis „Streifzüge auf dem Gebiete der Nibelungenforschung“, potem pa šolska naznanila. Poučevalo je tu 18 profesorjev, suplentov in učiteljev. V vseh sedmih razredih je bilo koncem šolskega leta samo 224 učencev. Po narodnosti je bilo mej temi 116 Nemcev, 90 Slovencev, 4 Hrvati, 13 Italijanov in 1 Španjec. Odličnih je bilo 12 učencev, 165 jih ima prvi red, 27 pa jih bode izpit ponovljalo, 18 jih ima dvojke, 2 trojke. Šolnine je plačevalo 132 učencev, vkup 3212 gld. Slovenščina je od I. do VII. razreda za Slovence obligatna, za Neslovence se je poučevala v treh tečajih, ki so imeli 46 učencev. Podporno društvo je imelo 454 gld. 9 kr. dohodkov.

Letno poročilo c. kr. višje gimnazije v Rudolfovem ima na licu prav izborni spis „Nekoliko o srbskih narodnih pesnih“ ki ga je priobčil gosp. prof. Ivan Polanec. Na tem učilišči je bilo koncem šolskega leta samo 151 javnih dijakov in sicer 143 Slovencev, 7 Nemcev in 1 Hrvat. Iz mej teh je bilo odličnih 12, 90 jih je dobilo prvi, 23 drugi in 3 tretji red. 21tim se je dovolilo, da bodo preizkušnjo ponovljali. Šolnine se je vplačalo 1877 gld., ustanovnina je znašala 1393 gld. Podporna zaloga je imela 861 gld. dohodkov. S tim učiliščem je bila združena tudi obrtna napredovalna šola, v katero je hodilo 73 učencev.

Poročilo I. mestne 5razr. deške ljudske šole v Ljubljani kaže v začetku šolskega leta 519 učencev, iz mej katerih je bilo 488 Slovencev, 2 Čeha in 29 Nemcev. Koncem šolskega leta jih je bilo 497. — 452 jih je prav pridno hodilo v šolo, 50 pridno, 11 manj pridno in 6 nemarno. Za višji razred ali oddelek je bilo sposobnih 363, nesposobnih 128, in uvrstjenih ni bilo 7. Učnino je plačevalo 251 učencev. Ustanovino je uživalo 5 učencev. Poučevali v tej šoli so: 1 katehet in 7 učiteljev. V knjižnici za učence je 454, v knjižnici za učitelje pa 495 knjig in zvezkov. — V obrtno pripravljalo šolo za rokodelske dečke je hodilo 175 učencev, katere sta poučevala dva učitelja v dveh oddelkih po 5 ur na teden.

Letno poročilo II. mestne 5razr. deške ljudske šole v Ljubljani ima 732, in koncem šolskega leta 670 učencev. Po narodnosti je bilo 692 Slo-

*) Dobivajo se tudi posebni odtisi.